

SPEAK TRUTH TO POWER
MOD UTAN GRÄNSER

MÄNNISKORÄTTSFÖRSVARARE SOM FÖRÄNDRAR VÅR VÄRLD

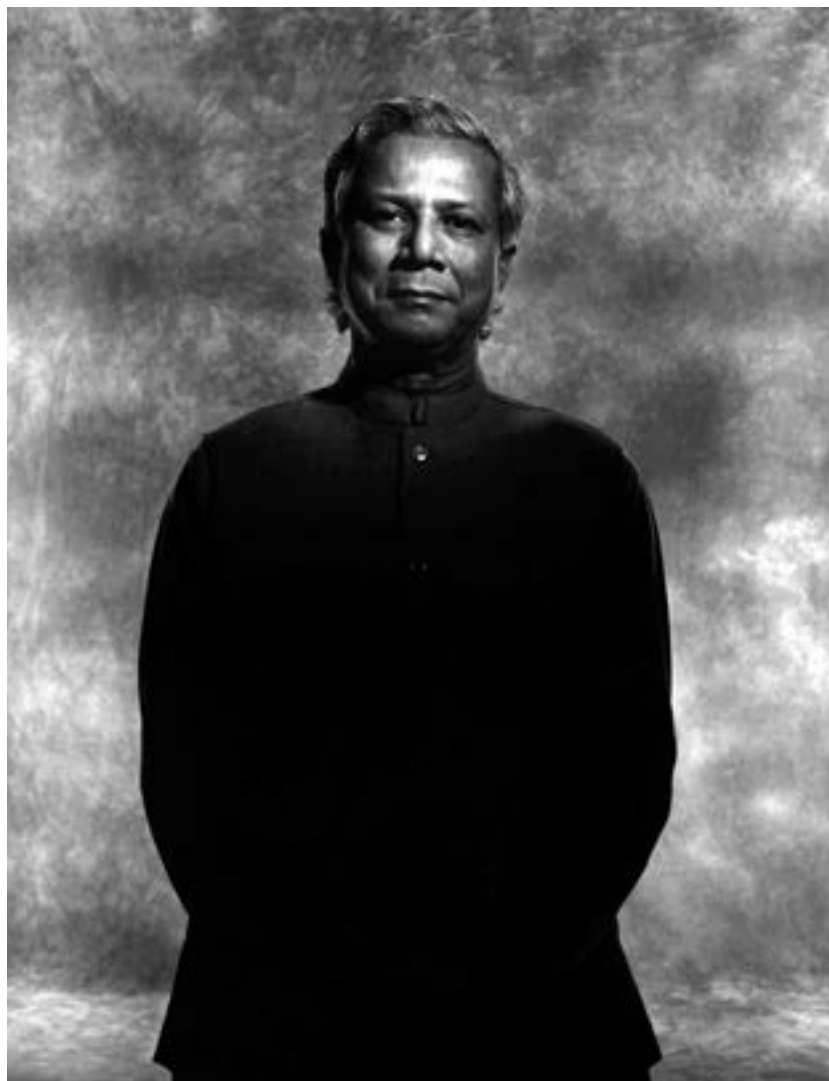
MUHAMMAD YUNUS

MUHAMMAD YUNUS

BANGLADESH

”OCH HON KÄMPAR FÖR ATT BETALA DET DÅR FÖRSTA LÅNET, MEN DÅ VÄNTAR DEN ANDRA AVBETALNINGEN VECKAN DÄRPÅ. OCH NÄR HON HAR BETALAT ALLT, KAN HON SÄGA: 'JAG KLARADE DET!' DET ÄR INTE BARA EN PENNINGTRANSAKTION SOM HAR ÄGT RUM, DET ÄR INGET MINDRE ÄN EN FÖRÄNDRING AV EN MÄNNISKA.”

Muhammad Yunus. © 2000 Eddie Adams

KAMPEN MOT FATTIGDOM

Muhammad Yunus, grundaren av Grameen Bank — världens största och mest framgångsrika institution för mikrolån — föddes på en av jordens fattigaste platser i Bangladesh (som då tillhörde Pakistan). Som professor i ekonomi slogs Yunus av skillnaden mellan den ekonomiska teori som universiteten lärde ut och den förfärliga fattigdomen som fanns runt omkring honom. Han började experimentera med små säkerhetsfria lån till fattiga kvinnor och jordlösa bönder på landsbygden, då han insåg att de fattiga förblev fattiga för att de inte hade tillgång till kapital, ingen säkerhet för lån och lånebehov som var så blygsamma att det inte lönade sig för stora banker att befatta sig med dem. 1983 grundade han Grameen Bank, vars regler är strikta och tuffa. Klienten hittar fyra vänner att låna ihop med. Om någon av de fem försummar att betala tillbaka måste alla ställa upp med gemensamma åtaganden och gemensamt stöd. De första lånen är så små som tio dollar och måste betalas tillbaka med 20 procents ränta. Nästan tjugo år senare blomstrar denna revolutionerande bank med över 1 000 filialer som servar 35 000 byar och 2 miljoner kunder, varav 94 procent är kvinnor. 98 procent av Grameens låntagare betalar tillbaka sina lån, en återbetalningsgrad som vida överstiger de rikas och mäktigas. Men ännu viktigare är att kunderna förändrar sina liv: från maktlöshet och beroende till självförsörjande, oberoende och politiskt medvetna. Den verkliga förändringen kommer nästa generation till del: en generation

som får bättre mat, utbildning och läkemedel och med en tillfredsställelse över att kunna ta kontroll över sitt liv — allt tack vare Yunus vision, kreativitet och tilltro. Yunus har bland annat erhållit Nobels fredspris 2006 och U.S. Presidential Medal of Freedom 2009 — (amerikanska presidenters frihetsmedalj). Tillsammans med Nelson Mandela och Desmond Tutu samt en utvald skara framstående statsmän, människorättsledare och officiella personer är Yunus medlem i den grupp som kallar sig "Global Elders".

När jag startade Grameenprogrammet för att ge fattiga människor tillgång till lån mötte jag två stora hinder. För det första var affärsbankerna institutionellt fördömsfulla mot kvinnor. För det andra hade de fullständigt blockerat lån till fattiga genom att kräva något ingen fattig människa har: säkerhet.

KVINNORNA SÅG EN VÄG UT UR FATTIGDOMEN

Efter att ha klarat av det andra hindret gav jag mig på det första. Jag ville att hälften av låntagarna i mitt program skulle vara kvinnor, vilket var en utmaning. För det första ville kvinnor ogärna ta emot lån. De sa: "Nej, nej, jag har aldrig i mitt liv rört pengar. Du måste gå till min man. Han förstår sig på pengar. Ge pengarna till honom." Jag försökte förklara att ett lån kommer hela familjen till godo. Ju mer jag närmade mig kvinnorna, desto mer sprang de sin väg. Mina kolleger och jag arbetade hårt för att få kvinnornas förtroende, så att de skulle acceptera att ta emot lån från män. Det tog tid, så vi slog av på takten för att få med fler kvinnor.

Sex år senare – stolta över att hälften av våra lån gick till kvinnor – började vi se något helt fantastiskt. Pengar som gick till familjer via kvinnorna var till mycket större nytta för familjerna än samma summa pengar som gick till män. Till skillnad från männen var kvinnorna mycket försiktigare och såg omedelbart till att nyttan kom barnen till del. De hade lärt sig hushålla med små resurser. Kvinnorna såg längre: de såg en väg ut ur fattigdomen och var disciplinerade nog att fullfölja sina planer. Kanske är det för att kvinnor lider mer av fattigdom än män som gör dem mer motiverade.

Männen, å andra sidan, var hopplösa med pengar. De ville få glädje av dem med detsamma, inte vänta till i morgon. Kvinnorna byggde alltid upp något för framtiden, för sig själva, sina barn och familjen. Vi såg många sådana skillnader mellan män och kvinnor.

Vi beslöt att koncentrera oss på kvinnorna, eftersom vi fick ut så mycket mer av dem för samma summa pengar. Jag hittade på sätt att sporra dem som skötte våra lån, eftersom det var så mycket svårare att övertyga kvinnor att låna pengar. I dag går 94 procent av våra lån till kvinnor.

Det har fungerat på många sätt som vi aldrig förutsåg. Till exempel beslöt kvinnliga låntagare att binda sig till en serie löften, som de kallade de "sexton besluten", vilket innebär att de förbinder sig att förbättra låntagarnas och deras familjers välfärd långt utöver det lånen kan åstadkomma. De kom överens om att skicka barnen till skolan, de bestämde sig för att vara disciplinerade, att hålla ihop, att vara modiga och att arbeta hårt. De kom överens om att ha små familjer, att låta barnen gå i skolan och plantera så många frön som möjligt och till och med att äta grönsaker. Det är några av de beslut som kvinnorna, inte banken,

fattade. Dessa målsättningar hade stor betydelse för deras liv. När man lyssnar på kvinnorna inser man vilken insats de gör.

Ett typiskt första lån uppgår till omkring 35 dollar. Natten innan en kvinna ska ta emot pengarna från banken har hon ofta svårt att besluta sig för om hon verkligen är redo. Hon är rädd att något hemskt ska hända henne. Till slut kommer hennes vänner på morgonen och gör allt för att övertala henne: "Nu genomför vi det här. Om du inte går kan inte vi göra det. Vi kan inte alltid oroa oss. Det var inte lätt att komma så här långt. Nu går vi." Till slut går hon till banken.

När hon håller pengarna i handen verkar summan enorm. Det är som att hålla i det hopp och den skatt hon alltid drömt om. Hon darrar, tårarna rinner utmed kinderna och hon kan inte tro att vi anförtror henne en så stor summa. Hon lovar att betala tillbaka pengarna, för pengarna är en symbol för det förtroende vi lagt i hennes händer, och hon vill inte svika det.

Sedan kämpar hon för att betala tillbaka det första lånet, den första avbetalningen som ska betalas följande vecka och den andra avbetalningen som ska betalas nästföljande vecka. Detta pågår i femtio veckor, och för var gång hon betalar in ännu en avbetalning känner hon sig modigare! När hon avslutat sin femtionde avbetalning, den sista, och därmed har betalat hela sitt lån, kan hon säga: "Jag klarade det!" Hon vill fira. Det är inte bara en penningtransaktion som har ägt rum, det är inget mindre än en förändring av en människa. När allt började darrade hon av rädsla och visste varken ut eller in. Hon tyckte inte hon var någon och knappt existerade. Nu är hon en kvinna som är någon. Nu kan hon resa sig och utmana nästan hela världen och ropa: "Jag kan göra det, jag kan klara det själv." Det här handlar om en process som gör att en människa förändras, finner sig själv och får självförtroende genom att bevisa att hon kan ta hand om sig själv.

GRAMEENFAMILJER ÄR FRISKARE ÄN ANDRA

Om man bara ser Grameens låneprogram har man missat att Grameen också bidrar till en stor förändringsprocess. Vi fann att ett rekordstort antal av Grameenbarnen går i skolan eftersom deras mödrar verkligen tar löftet på allvar. Många av dessa unga pojkar och flickor fortsätter på college, universitet, läkarutbildning och så vidare. Programmet har varit så framgångsrikt att vi nu ser framför oss en stor våg av studenter som behöver lån. Därför har vi nyligen tagit fram ännu en låneprodukt för att finansiera högre utbildning i yrkesskolor för alla Grameenbarn. Nu behöver de inte oroa sig för om deras föräldrar ska klara av att betala deras utbildning även om avgiften är hög.

En nyligen gjord undersökning i Bangladesh visade att barn i Grameenfamiljer är friskare än barn som inte hör till Grameen. Tidskriften *Scientific American* gjorde en undersökning av befolkningstillväxten i Bangladesh som visade att det genomsnittliga antalet barn per familj för tjugo år sedan var sju, men har minskat till tre. Vad har hänt och varför? Undersökningen gav upphov till en kontrovers eftersom den hävdade att förändringen beror på vårt program. I takt med att kvinnor får mera makt börjar de se sig själva och vad de kan åstadkomma. De gör ekonomiska framsteg, fattar beslut om sina egna liv och bestämmer hur många barn de vill ha. Detta utgör en viktig del av ekvationen. Vid toppmötet om befolkningsfrågan i Kairo talade man om Grameenmodellen, eftersom kvinnorna i vårt

program praktiserar familjeplanering i dubbelt så hög utsträckning som genomsnittet i landet. Det här är inte ett program för barnbegränsning, men det är en positiv bieffekt.

DET HÖGSTA VALDELTAGANDET NÅGONSIN

Det finns andra bieffekter. För sju år sedan började vi uppmuntra låntagare att delta i den politiska processen genom att rösta. I början var reaktionen negativ. De sa: "Alla kandidater är djävlar, så varför skulle vi rösta på dem?" Det var väldigt deprimerande att folk såg på valprocessen på det viset.

Vi svarade: "Okej, visst, de är djävlar, men om ni inte går och röstar blir den värste djävulen vald. Samla till möten och diskutera vem som är den värste och vad som kan hända om han väljs. Och om ni tycker att det är en skrämmande framtidsutsikt, så har ni möjlighet att välja den minst onde." Folk blev genast entusiastiska och valdeltagandet i det första valet var nästan 100 procent.

Det var väl organiserat. Alla Grameenfamiljerna samlades på valdagens morgon och gick tillsammans till vallokalen, så att politikerna skulle lägga märke till hur många de var och ta dem på allvar. I det följande valet röstade Grameenfamiljerna själva och tog med sina vänner och grannar, särskilt kvinnorna, för att rösta.

Resultatet blev att deltagandet i valet i Bangladesh 1996 var 73 procent, det högsta någonsin. Och det som chockerade alla var att det i stort sett var fler kvinnor än män som röstade. Faktum är att kvinnorna väntade i timmar. När myndigheterna förberedde röstningen förväntade man sig att bara hälften så många skulle komma.

Resultatet förändrade det politiska landskapet. I det tidigare parlamentet hade fundamentalisternas religiösa parti sjutton platser. I 1996 års val minskade deras antal till tre, eftersom kvinnorna inte tyckte att det fundamentalistiska partiets program var intressant. Det var verkligen uppmuntrande.

Sedan blev vi överraskade när vi såg att många Grameen-medlemmar själva blev valda i lokalvalet. Jag åkte runt och pratade och frågade varför de bestämt sig för att ställa upp. De sa: "Du sa att vi skulle välja den som var minst ond av djävlar, och det försökte vi, men det kändes så hemskt att vi tröttnade och började titta på varandra och undrade: 'Varför letar vi efter den minst onde, när vi har bra människor här? Varför ställer vi inte upp själva?'" Det startade en snöbollseffekt, som slutade med att fler än 4 000 Grameen-medlemmar valdes till lokala förtroendeposter. Det är fantastiskt. De pratar på ett helt annat sätt. Jag har aldrig hört kvinnor i Bangladesh prata på det viset. De utmanar regeringen. De säger: "Regeringen kan inte tala om för oss hur vi ska rösta. Vi har gett löften till våra väljare." Det är sådant som händer. Samhället förändras, hälsovården, det politiska engagemanget, relationen mellan mor och barn och mellan man och hustru.

Nu kan man agera öppet, utträtta något, upptäcka sin egen talang och förmåga och se på världen på ett helt annat sätt än tidigare. Grameen gör det möjligt för människor att göra det de själva vill. Våra kunder befinner sig i en affärsrelation, som har stor betydelse för deras liv.

"UTAN PENGAR KAN VI INTE GÖRA NÅGONTING"

Naturligtvis finns det motstånd. Det första motståndet kom från männen som kände sig förorättade, förnedrade och hotade av att deras hustrur fick lån och inte de. Spänningen inom familjen ledde ibland till våld mot kvinnorna. Så vi gjorde uppehåll

och kom sedan på en idé. Vi träffade männen och förklarade programmet på ett sätt som fick dem att inse att det skulle vara bra för hela familjen. Vi var noga med att träffa männen och hustrurna tillsammans så att alla förstod vad de kunde vänta sig. Det minskade en stor del av männens initiala motstånd.

Män i grannskapet satte sig också till motvärn och dolde att de kände sig hotade av kvinnornas större makt genom att använda sig av religionen. Vi undersökte mycket noggrant om vårt program var antireligiöst på något sätt. Men de gömde sig bakom religionen i stället för att erkänna att de kände sig förbigångna. Det var det manliga egot som talade i religiösa termer.

Vårt bästa motargument var att ge det tid. Det blev snart uppenbart att våra låntagare fortsatte att fullgöra sina religiösa plikter samtidigt som de tjänade pengar och fick självförtroende. Kvinnorna började konfrontera de religiösa. De sa: "Tycker ni att det är en dålig idé att vi tar emot pengar från Grameen Bank? Okej, då ska vi inte ta emot mer – om ni ger oss pengarna. Vi bryr oss inte om vem som ger oss pengar, men utan kan vi inte göra någonting." Naturligtvis sa de religiösa företrädarna: "Nej, nej, vi kan inte ge er pengar." Så var det inte mer med det.

Vi fick också kritik från professionella som arbetade med utveckling. De insisterade på att lån till kvinnor som saknar kunskap eller färdigheter inte medför någon strukturell förändring i landet eller i byarna och därför inte innebär någon verklig utveckling. De sa att utveckling kräver lån på flera miljoner dollar. Vi hade inte väntat oss motstånd från utvecklingshället, men det var det som inträffade, och det blev kontroversiellt. För det vi gör står inte i några böcker. De kan inte placera oss, vare sig till höger eller vänster, som konservativa eller liberala. Vi talar om fri marknad, men samtidigt är vi för de fattiga. De är fullständigt förvirrade.

ENVISHET KRÄVS FÖR ATT MAN SKA LYCKAS

Om du lever i den akademiska världen, så vandrar du kanske runt i din abstrakta värld och bestämmer dig för att mikrolånsprogram är något idiotiskt eftersom de inte passar in i dina teorier. Men jag arbetar med riktiga människor i den riktiga världen. Varje gång akademiker eller professionella hjälparbetare kommer med sådana påståenden blir jag arg och återvänder till arbetet och mina låntagare – där vet jag vem som har rätt.

Det största leendet möter jag hos en kvinna som just förändrat sin tillvaro. Spänningen hon upplevt tillsammans med sina barn när de flyttat upp från en klass till en annan är så rörande, så verklig, att man glömmer vad debatten handlade om där inne i balsalen med alla internationella experter som talade om att det här inte var värt någonting. Det är så jag får styrka från människor.

Grameen Bank finns över hela Bangladesh, med 2,4 miljoner familjer. Också i svåra tider, som under de hemska översvämningarna, är folk beredda att betala och vi har verkligen bra lån. Det visar människors grundläggande förmåga att göra något de tror på, oberoende av vad andra säger. Folk frågar vad skälet till vår framgång är, till att vi kunnat göra det här när alla sa att det inte gick. Jag upprepar alltid att jag var envis. När ni frågar om det krävdes mod skulle jag i stället säga att det krävdes envishet. Vad man än ger för vacker förklaring, så är det vad som krävs för att man ska lyckas.

TILL LÄRAREN

FN:S ALLMÄNNA FÖRKLARING OM DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

Artikel 23: Rätt att fritt välja arbete och att ansluta sig till fackföreningar

Artikel 25: Rätt till tillräcklig levnadsstandard

ÖVERGRIPANDE FRÅGESTÄLLNINGAR

- Vad innebär det att leva i fattigdom?
- Vilka är fattigdomens långsiktiga konsekvenser?
- Hur kan vi utrota fattigdomen?

INNEHÅLLSMÅL

Efter att ha arbetat med övningarna ska eleven

- ge en bild av vad fattigdom är och dess långsiktiga konsekvenser
- identifiera de faktorer som leder till och befäster fattigdom
- förstå problematiken om de kriterier banker har för lån av pengar

- förstå innebörden i och syftet med Muhammad Yunus mikrolån
- kunna analysera mikrolånens fördelar såväl som dessa nackdelar och utmaningar

CENTRALA ORD OCH BEGREPP

- Ekonomiska system
- Empati
- Val
- Behov och önskemål
- Produktionsfaktorer
- Rättvisa
- Beslutsfattande
- Normer
- Medborgerliga rättigheter

ELEVAKTIVITETER

FATTIGDOM – DISKUTERA BEGREPPET

Vad är fattigdom?

- 1 Låt eleverna diskutera och undersöka följande frågor som en introduktion till temat om fattigdom.
 - Vad innebär det att vara fattig? Fundera och skriv ner olika kännetecken för fattigdom.
- 2 Diskutera följande frågor i mindre grupper. Avsluta med en uppföljning i helklass:
 - Vad innebär det att leva i fattigdom? Presentera vad ni kom fram till ovan.
 - Känner du någon som är fattig?
 - Är det skamligt att vara fattig och i så fall varför?
 - Om du vore fattig, skulle du då gå ut öppet med det?
 - Är det skamligare att vara fattig i ett rikt land?
 - Hur ser fattigdomen ut i Sverige?
 - Vilka effekter får fattigdom på kort och lång sikt?
 - Hur kan fattigdom bekämpas?
- 3 Sammanfatta elevernas diskussion kring vad fattigdom är samt hur den kan bekämpas. Anteckna resultatet på tavlan eller på ett blädderblock.
- 4 En av de centrala delarna av fattigdomen är ju brist på pengar. Diskutera i klassen hur fattiga kan få tillgång till pengar för att förbättra sina liv.

Orsaker till fattigdom

Diskutera följande frågor, låt eleven först ta ställning enskilt. Diskutera sedan i klassen, saml argumenten för de olika ståndpunkterna.

- a) Vem har det största ansvaret för att människor är fattiga?
 - Personen som är fattig.
 - Personens familj, släkt.
 - Företag i den fattigas närhet.
 - Banker som tjänar på att låna ut pengar.
 - Samhället, kommunen där den fattiga befinner sig.
 - Staten, de politiker som styr landet.
- b) Vem har störst möjlighet att förändra en fattig människas liv eller förhindra att människor blir fattiga?
 - Personen som är fattig.
 - Personens familj, släkt.
 - Företag i den fattiges närhet.
 - Banker som tjänar på att låna ut pengar.
 - Samhället, kommunen där den fattige befinner sig.
 - Staten, de politiker som styr landet.

FÅR JAG LÅNA PENGAR? – ROLLSPELSÖVNING

Dela in eleverna i smågrupper med 4–6 i varje grupp. Grupperna ska representera en grupp bankchefer som ansvarar för att bedöma låneansökningar och bevilja lån.

Gör så här

- 1 Tre personer har sökt lån från er bank. Personerna presenteras på nästa sida. Frågan är om ni ska bevilja lånet eller inte. Bedömningen gör ni med hjälp av de tre K-faktorerna på nästa sida.
- 2 Börja med att alla i gruppen individuellt bestämmer sig och presenterar sitt beslut.

Diskutera sedan i gruppen och kom fram till ett gemensamt beslut om vilka som beviljas lån och vilka som nekas. Både det individuella och det gemensamma beslutet måste motiveras.

- 3 Grupperna redogör för klassen för sitt beslut och motiven bakom beslutet.
- 4 Fanns det olika åsikter i grupperna, och, i så fall, hur gick diskussionerna och hur fattades beslutet?
- 5 Diskutera följande frågor, och följ sedan upp dem i helklass:
 - Vilka kan konsekvenserna bli för dem som inte fick lånet?
 - Hur hade deras liv kunnat påverkas om de fått lånet?
 - Finns det någon lösning på detta, skulle bankerna kunna göra på något annat sätt så att de som inte uppfyller kraven, men som är i stort behov av pengar, ändå kan låna pengar? Hur skulle ett sådant system kunna se ut?

Tre personer har sökt lån hos banken

JULIA: Julia är 23 år gammal. Hon har en son som är tre år, och hon väntar sitt andra barn. Hennes man blev nyligen arbetslös. De klarade då inte av hyran för sin lägenhet och var tvungna att flytta hem till Julias föräldrar som båda är sjukpensionärer. Julia vill låna pengar för att starta en affär som säljer barnkläder, nya och second hand.

NILS: Bor i en liten by i Sveriges inland. Där finns det få jobb och han har varit arbetslös en längre tid. Platsen är avlägsen och få har tillgång till internet, det finns ingen kabel dragen och mottagningen för mobiltelefoni är väldigt dålig. Nils vill skaffa utrustning för att kunna surfa mobilt, det handlar bland annat om en förstärkare och en antenn. Sedan tänker han att de andra byborna får boka in sig och mot betalning surfa på hans dator. Nils har haft problem med kronofogden på grund av en del obetalda skulder. Det är femton år sedan och problemet är nu löst. Nils är 47 år gammal och ensamstående.

SANDRA: Hon vill sälja smörgåsar och bröd på olika arbetsplatser i staden där hon bor. Hon har arbetat på ett bageri i fem år och vet hur man gör kvalitativa produkter. På det jobbet försörjde hon sina tre barn och sin långtidssjukskrivne man. Hon blev av med arbetet när ägaren sålde bageriet. Hon har aldrig drivit ett eget företag. Sandra är 37 år och bor med sin familj i en hyreslägenhet. Hon vill låna pengar till utrustning och råvaror. Hon har tänkt tillverka produkterna i hemmet.

De tre K-faktorerna

När banker ska fatta beslut om huruvida en person ska få låna pengar eller inte brukar de utgå från följande tre faktorer:

- **Karaktär:** Handlar om hur pålitlig låntagaren är. Betalar hon eller han räkningarna i tid? Finns det några betalningsanmärkningar? Hur länge har hon eller han haft sitt nuvarande jobb?
- **Kapital:** Här är det tillgångarna som ska bedömas. Har låntagaren kapital, fastighet, mark eller andra personliga tillgångar?
- **Kapacitet:** Kan låntagaren klara av avbetalningarna på lånet? Hur stor är lönen? Vilka utgifter finns det? Finns det andra skulder? Hur stort är hushållet?

VAD ÄR MIKROKREDITER?

Övningen "Får jag låna pengar?" belyser problemet att fattiga inte uppfyller bankernas krav och därför inte får låna pengar.

- 1 Låt eleverna reflektera över nedanstående fråga enskilt, det kan göras muntligt eller skriftligt. Avsluta med en gemensam diskussion.
 - Har bankerna ett ansvar för att hjälpa till att bekämpa fattigdomen?
- 2 Läs texten om Muhammad Yunus och Grameen Bank. Inläsningen kan också göras som läxa. Bearbeta och reflektera genom följande frågor:
 - Vilken är Yunus idé?
 - Hur skiljer den sig från traditionell kreditgivning?
 - Vilka är fördelarna med Yunus idéer? Finns det några nackdelar och i så fall vilka?
 - Varför satsar man just på kvinnorna?
 - Vilket motstånd mötte man?
- 3 Muhammad Yunus har varit ifrågasatt i sitt hemland den senaste tiden. Ta reda på vad det handlar om. Vem är det som ifrågasätter honom och hans arbete? Vilken relevans anser du att det finns i anklagelserna? Använd dagstidningar på webben.

Skulle det fungera här?

Den ekonomiska situationen i Sverige skiljer sig mycket från den i Bangladesh. Frågan är om systemet med mikrofinansiering skulle fungera här och hur det i så fall skulle se ut.

Diskutera i mindre grupper:

- Skulle det fungera att erbjuda mikrolån i Sverige? Varför eller varför inte?

Undersök hur det ser ut i Sverige

- 1 Finns det liknande system i Sverige? Leta information på nätet. Kontakta banker och ställ frågor. Kontakta myndigheter och organisationer som arbetar med fattigdomsproblemet. Mejlkontakt kan vara en bra metod.
- 2 EU har ett eget program för mikrofinansiering. Information om detta för svenskt vidkommande hittar du hos Tillväxtverket.
- 3 Presentera resultatet.

Mikrokrediter för hemlösa?

Skulle mikrokrediter kunna hjälpa hemlösa? Skulle mikrokrediter kunna bidra till bostad och därigenom arbete? Undersök detta genom att ta kontakt med någon myndighet eller organisation som arbetar med denna problematik.

REFLEKTERA OCH DISKUTERA

Låt eleverna reflektera enskilt över de frågor som bearbetades under den förberedande övningen. Har deras syn förändrats på något sätt?

- Avsluta med en diskussion kring följande frågor:
- Vad anser du om bankernas rutiner för att ge lån?
 - Hur kan mikrokrediter bidra till att göra fattigdom till något som tillhör det förflutna? Vilka risker finns det? Hur kan dessa undvikas?

Här är några exempel på länkar som man kan arbeta vidare med.

Tillväxtverket

Här kan du läsa om EU-programmet som gäller mikrofinansiering:

www.tillvaxtverket.se/huvudmeny/euprogram/omeuprogram/nyhetsarkiv/nyhetsarkiv2009/lockande-larkonferensomeufonder/microfinansieringsocial-innovation.4.4f9fd2c7123e067bd-de80006046.html

Europeiska investeringsfonden (engelska)

Här är EU:s egen information om mikrofinansiering:

www.eif.org/what_we_do/microfinance/-progress/index.htm

Rädda Barnen

Barnfattigdom är något som uppmärksammats i Sverige den senaste tiden. Många menar att den ökat. Här kan du ta reda på mer om detta:

www.rb.se/vartarbete/isverige/barnfattigdom/Pages/default.aspx

Mod utan gränser – människorättsförsvarare som förändrar vår värld

Originalalets titel: *Speak Truth To Power – Human Rights Defenders Who Are Changing Our World* (2000)

Författare: Kerry Kennedy

Projektansvarig Speak Truth To Power: John Heffernan

Projektledare Sverige: Kajsa Wiktorin och Katja Wahlström

Redaktör: Kajsa Wiktorin

Texten är bearbetad och omarbetad av Mats Andersson och Ludvig Myrenberg för att följa den svenska läroplanen

© Text Kerry Kennedy

Grafisk form: Jennifer Kakaletis och Conny Lindström

Projektet genomförs med stöd från Svenska PostkodLotteriet.

- **Besök vår svenska hemsida:** rfkhumanrights.fryshuset.se
- **Besök RFK Human Rights hemsida:** rfkhumanrights.org/sweden
- **Följ oss på Twitter:** [@STTP_Sweden](https://twitter.com/STTP_Sweden)
- **Följ oss på Instagram:** [rfksweden](https://www.instagram.com/rfksweden)
- **Lägg till oss på Facebook:** [SpeakTruthToPower](https://www.facebook.com/SpeakTruthToPower)
- **Se klipp på YouTube:** [youtube.com/RFKHumanrightsComm](https://www.youtube.com/RFKHumanrightsComm)

WASHINGTON

1300 19th St, NW
Suite 750
Washington, DC 20036
Phone: 202.463.7575
Fax: 202.463.6606
rfkhumanrights.org

NEW YORK

515 Madison Avenue
Suite 718
New York, NY 10022
Phone: 917.284.6355
Fax: 347.426.2201
RFKCenter.org

EUROPE

Via Ghibellina 12/a
50122 Firenze, Italia
Phone: +39.055.5389250
Fax: +39.055.5383602
www.rfkennedyeurope.org

SWEDEN

Speak Truth To Power at Fryshuset
Mårtendalsgatan 2-8
120 30 Stockholm, Sweden
Phone: +46.8.6917600
rfkhumanrights.fryshuset.se